

Анатолій МАНІЧЕВ

ад'юнкт

Науковий керівник:

к.ю.н., доц. **Ірина ДРОК**

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПРАВА ДІТЕЙ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЯК ОСІБ ПІЛЬГОВИХ КАТЕГОРІЙ

Права людини починаються з прав дитини – це загальновизнана норма і в Євросоюзі, і в Україні. Захист прав дитини є одним із найважливіших пріоритетів нашої держави, адже ставлення держави до дітей, рівень їхньої безпеки та захисту, загальний розвиток дітей є однією з ознак соціальної цивілізованості та гуманності. Обов'язком держави є повний і ефективний захист прав дитини.

Права дитини – це певні особливі можливості, котрі необхідні особам віком до 18 років для життя та дорослішання [1].

Діти поліцейських мають загальні права, як і всі діти – громадяни України, однак адміністративно-правовий статус поліцейського – батька або матері дитини – надає таким особам додаткових прав. Тому можемо говорити, що діти поліцейських належать до пільгових категорій та користуються додатковим комплексом прав. Розглянемо їх детальніше та розподілимо на види за сферою дії.

1. Право на навчання. Згідно з ч. 1 ст. 103 Закону України «Про Національну поліцію» особа, у якої: один із батьків є поліцейським та має вислугу в календарному обчисленні 20 років і більше, один із батьків є громадянином, звільненим з поліції за віком, за станом здоров'я чи у зв'язку із скороченням штату або проведенням організаційних заходів, вислуга років у календарному обчисленні якого становить 20 років і більше, один із батьків є поліцейським, який став особою з інвалідністю унаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням служби, – користується переважним правом зарахування до ліцеїв системи МВС України, до вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, за умови успішного складання іспитів та відповідності іншим вимогам і правилам прийому до цих навчальних закладів протягом трьох років після здобуття необхідного для вступу рівня загальної середньої освіти [2].

Крім того, особа, у якої один із батьків (усиновлювачів) був поліцейським, який загинув чи визнаний судом безвісно відсутньою особою під час виконання ним службових обов'язків, протягом трьох років після здобуття відповідної загальної середньої освіти має право вступу поза конкурсом за особистим вибором спеціальності до державних і комунальних

вищих та професійно-технічних навчальних закладів України для навчання за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів [2].

Також органи місцевого самоврядування можуть надавати інші пільги на навчання для дітей поліцейських. Наприклад, Дніпровська міська рада прийняла рішення про те, що якщо поліцейський належить до однієї з таких категорій: загинув при виконанні службових обов'язків; є учасником бойових дій; є учасником війни; є особою з інвалідністю внаслідок війни; загиблий (померлий) ветеран війни, – то його / її діти повністю звільняються від плати за навчання у міських комунальних закладах культури – мистецьких школах [3]. Якщо поліцейський належить до однієї з таких категорій: є особою з інвалідністю внаслідок участі в ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС; є одинокою матір'ю, – то його / її діти звільняються від плати за навчання на 50 відсотків у міських комунальних закладах культури – мистецьких школах [3]. Одразу зауважимо, що нормативно-правовий акт виділяє категорію «одинокі матері», однак поза увагою залишається категорія «одинокі батьки», що в умовах сьогодення вважаємо порушенням прав людини.

Аналіз визначених засад надання пільг на навчання дітям поліцейських дозволяє констатувати про надання права на пільговий доступ до навчання у державних і комунальних вищих та професійно-технічних навчальних закладів України.

2. Право на медичне забезпечення. Відповідно до ч. 4 ст. 95 Закону України «Про Національну поліцію» [2] діти (до 18 років, а в разі їх навчання у вищих навчальних закладах – до 23 років) поліцейських, поліцейських, які загинули (померли), пропали безвісти, стали особами з інвалідністю під час проходження служби в поліції (у тому числі під час участі в міжнародних миротворчих операціях), мають право на безоплатне медичне обслуговування в закладах Міністерства внутрішніх справ України.

Частина 5 вказаної норми передбачає надання зазначеним категоріям осіб права на пільгове реабілітаційне, санаторно-курортне лікування, оздоровлення та відпочинок у медичних реабілітаційних центрах, санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах та оздоровчих закладах МВС України за рахунок бюджетних коштів, визначених на утримання МВС України в порядку, що встановлюється МВС України [2]. При цьому вартість путівки для таких осіб становить 50 % її собівартості [2].

Крім того, діти (вікова ознака вказана вище, діти з інвалідністю з дитинства – незалежно від віку) поліцейських, які загинули (померли) під час проходження служби в поліції, мають право на безоплатне санаторно-курортне лікування та оздоровлення один раз на два роки [2].

Також діти колишніх поліцейських, які були звільнені зі служби за станом здоров'я, за віком, у зв'язку із скороченням штату, мають право на безоплатне медичне забезпечення в закладах охорони здоров'я МВС України [2].

3. Право на безкоштовне харчування. Безкоштовне харчування

передбачено у закладах освіти для дітей – учнів середньої та старшої школи. Таким правом користуються діти, батьки-поліцейські яких мають інший пільговий статут (учасник бойових дій, учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС тощо). Рішення про надання такого права приймають органи місцевого самоврядування.

4. *Право на отримання одноразової грошової допомоги* в разі загибелі (смерті) чи втрати працездатності поліцейського мають законні представники неповнолітніх дітей поліцейського. У такому випадку права дитини реалізуються через зазначених осіб.

Нормативно-правовими актами України можуть бути передбачені й інші права для дітей поліцейських, наприклад, безкоштовний відпочинок у дитячому таборі, подарунок до державного свята Святого Миколая, відвідування театральних вистав, грошові виплати для внутрішньо переміщених осіб тощо.

Підсумовуючи, можемо виділити два види прав дітей поліцейських: загальні та спеціальні. Загальними правами діти поліцейських користуються у випадку наявності іншого пільгового статусу у самої дитини (внутрішньо переміщена особа, інвалід, дитина з багатодітної родини та ін.) або в одного з її батьків-поліцейських (учасник бойових дій, учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС та ін.). Спеціальними правами діти користуються завдяки тому, що мають одного з батьків поліцейського. Це право на безкоштовне медичне обслуговування, право на пільговий вступ до закладів освіти тощо.

1. Захист прав та інтересів дітей – це євроінтеграція. *Міністерство юстиції*. URL : <https://minjust.gov.ua/m/zahist-prav-ta-interesiv-ditey-tse-evrointegratsiya>.

2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

3. Про надання пільг щодо плати за навчання у міських комунальних закладах культури – мистецьких школах : рішення Дніпровської міської ради від 19.10.2022 № 2/28. URL : https://dniprorada.gov.ua/upload/editor/protokol__sesii_28.pdf.

4. Ковальова О. В., Пишна А. Г. Проблемні питання забезпечення прав дітей працівників поліції в умовах воєнного стану. *Захист прав та інтересів дітей і жінок в умовах воєнного стану : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару* (м. Дніпро, 29 квіт. 2022 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 31–33.